

СУЧАСНИЙ АГРАРНИЙ СЕКТОР ТА ЗАХИСТ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

**Христенко О.А., канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємств,**

Таранов М.А., здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

Темпи охорони навколишнього середовища в сільському господарстві протягом останніх 30 років, безумовно, були надто повільними. Багато відомих проблем, таких як високі витрати азоту в ґрунт і повітря, залишаються невирішеними, незважаючи на покращення. У 1985 р. близько 90% територій сільськогосподарського призначенняотримували критичні навантаження через азотні добрива. Сьогодні ця цифра все ще коливається на рівні 50%. До проблем минулого століття додаються нові, наприклад, у зв'язку з пластикою або мікропластикою, що простежується в сільськогосподарських ґрунтах. Ці питання захисту навколишнього середовища в аграрному секторі досі є не вирішеними.

Аналізуючи загальні світові тенденції захисту навколишнього середовища та приклад України зокрема, слід зауважити, що стан підземних вод покращився за останні роки. Рівень забруднення пестицидами в підземних водах було скорочено до прийняттого рівня. Це пояснюється головним чином жорсткими правилами, що регулюють видачу дозволів на використання хімічних речовин біля води або на фермі у країнах ЄС та Україні. Миюча вода може транспортувати залишки пестицидів з ферми в каналізаційні системи, які потім не будуть адекватно деградовані на очисних спорудах.

Незважаючи на певний прогрес, що стосується азоту (N), прийнятний хімічний та екологічний стан по всій Україніще не досягнуто. Азот є життєво важливим живильним речовиною для всіх організмів, але занадто багато

завдає шкоди навколишньому середовищу. Занадто велика кількість шламу в регіонах України з високою продуктивністю тваринництва призводить до того, що концентрації ґрунтових вод нітрату (NO₃-) перевищують граничні значення. В рамках ведення екологічно толерантного сільського господарства рекомендуються швидко змішувати шлаки та хімічні добрива в ґрунтах і підтримувати належні відстані до струмків, річок і озер. Надлишкову суспензію з регіонів з високою продуктивністю тваринництва слід використовувати в загальнонаціональному масштабі відповідно до передового досвіду.

Забруднення азотом повітря у вигляді аміаку (NH₃) в Україні все ще залишається занадто високим. Аміакове забруднення створює вдихувані тверді частинки, поширення яких треба уникнути заради суспільного здоров'я. Пташники та свинарники, які потребують дозволу на експлуатацію, у майбутньому мають виправдані вимоги до встановлення систем очищення відпрацьованого повітря. Рекомендується також запровадити подібну вимогу для сараїв худоби [1].

У країнах ЄС зараз відбуваються зрушення в законодавчій базі, що пов'язані з аграрним сектором та захистом навколишнього середовища. Поправка до «Положення про добрива» обіцяє краще гармонізувати використання добрив і, зокрема, шламу з вимогами охорони навколишнього середовища. Неминуча постанова Федерації про засоби для боротьби з небезпечними для води речовинами (AwSV) спрямована на забезпечення кращого захисту від витоків з об'єктів, що зберігають рідкий гній, шлам і силосний фільтрат. Україні слід звернути увагу на досвід країн ЄС та адаптувати під наші аграрні реалії.

Сьогодні співробітництво між Україною та ЄС у сфері охорони навколишнього середовища регулюється «Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом», «Європейським співтовариством з атомної енергії» та їх державами-членами. Зокрема, Глава 6 «Довкілля» розділу «Економічне і промислове співробітництво» цієї Угоди передбачає,

що сторони повинні розвивати і посилювати співпрацю з питань навколишнього середовища і таким чином сприяти реалізації довгострокових цілей сталого розвитку в умовах екологічно толерантного виробництва [2].

Основними завданнями співробітництва між Україною та ЄС у цій сфері є розробка загальної стратегії щодо навколишнього середовища, що охоплює заплановані інституційні реформи (з розкладом) для забезпечення впровадження та забезпечення дотримання природоохоронного законодавства; розподіл компетенції для управління охороною навколишнього середовища на національному, регіональному та муніципальному рівнях; процедури прийняття рішень та виконання рішень; процедури сприяння інтеграції навколишнього середовища в інші сфери політики; визначення необхідних людських і фінансових ресурсів; розробка галузевих стратегій щодо якості повітря; якість води та управління ресурсами, включаючи морське середовище; управління відходами та ресурсами тощо [3].

Загалом, ще багато екологічних проблем аграрного сектору залишаються невирішеними в Україні. Насправді все ще відбуваються ерозія, згубне ущільнення і розкладання гумусу, що також має екологічні наслідки. Продовжують допускати короткі сівозміни, кінцеві культури або важкі машини. Однак, існують рішення цих екологічних проблем: консервативна обробка ґрунту, стрижнева обробка ґрунту, постійна обрізка кришки або вирощування польових культур. Також, Україна повинна звернути увагу на досвід країн, які успішно вирішують екологічні проблеми, що викликані аграрним сектором за допомогою новітніх екологічно толерантних технологій та ведення екологічно безпечної сільськогосподарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Сокол Л.М. Удосконалення управління екологічною складовою сільськогосподарського землекористування / Л.М. Сокол // Вісн. НУБіП

України: Серія «Економіка, аграрний менеджмент та бізнес». - 2014. - Вип. 200, Ч.1. - С. 298-304.

2. Чудовська В.А. Напрями підвищення еколого-економічної ефективності виробництва органічної сільськогосподарської продукції / В.А. Чудовська // Збалансоване природокористування. – 2013. – № 4. – С. 75–81.

3. Шкуратов О.І. Організаційно-економічний механізм екологічної безпеки в аграрному секторі економіки / О.І. Шкуратов // Сталий розвиток економіки. - 2012. - № 2.